

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra . » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A román kormányválság.

Mintegy két héttel ezelőtt kedvezőtlen híreket vettünk Bukarestből. A Katargiu kormány ugyanis azon kényszer helyzetbe jutott, hogy Károly királynak a román kamarák felosztatását volt kénytelen javaslatba hozni.

A felosztatásba azonban a király, szintén csak politikai okokból nem adhatván beleegyezését, a Katargiu miniszterium demisszionált.

Amíg a kormány lemondása magában Romániában nyugtalanságot idézett elő, addig az nálunk nem kismérvű aggodalmakat keltett.

És nem is ok nélkül. Ha figyelemmel kísérjük a lelépett miniszteriumnak Magyarország, majd monarchiánk és az európai béke megóvása érdekében tanúsított bölcs és tapintatos előrelátó politikáját és az abban rejlő kiváló fontos szolgálásokat, valamint azt a bizonytalanságot, mellyel annak lelépése után a keletkezett nagy ürbe és a jövőbe tekintenünk kellett: aggodalmaink nem is voltak alaptalanok.

Mert a Katargiu kormány tagjainak köszönhetjük első sorban a reánk nézve — nem mondom veszélyesekké — de mindinkább alkalmatlanná és bosszantóvá válni kezdő, román kultur ligának megbénítását, a legbefolyásosabb és legtekintélyesebb egyéneknek attól történt elidegenítését s ez által annak egy sikeresebb akcióra képtelenné tevését s ebből folyólag a nálunk megindított román nemzeti-ségi mozgalomnak megszüntetését s románjainknak velünk, mint egy ország gyermekeivel testvéri viszonyba történt terelését.

Szintén csak a Katargiu miniszterium bölcs és előrelátó politikájának köszönhetjük Károly királynak uralkodónkkal Ischlben történt látogatását és ezen látogatás fényes eredményét, Romániának a három császár szövetséghez történt csatlakozását.

A Katargiu kormány ezen eltökélése Oroszország terjeszkedési vágyai ellen egy oly sakkhúzás volt, mely rendkívüli fontosságánál fogva egyike a legszebb diplomáciai manővereknek nevezhető, mert amint hogy az orosz-román-török háboru alatt Románia volt azon sarkkő, melyen Oroszország politikájának jobbra vagy balra dőlése megfordult, úgy most is Romániának magatartásától függött és függ, az orosz hódító politika aktiv érvényesítése avagy annak még hosszú időkre leendő elodázása.

Miután azonban Románia a multakból elég keserű tapasztalatot meritett és Katargiu ezeket mind igen jól ismerte; az orosz mézes-madzag által nem engedé magát tévutra vezetni, hanem követte azt az irányt, mit államférfiúi bölcsessége és hazája iránti önzetlen szeretete sugallt: a hármasszövetséghez csatlakozott s ez által legalább ez oldalról az európai békét egy hosszú időre biztosította.

Hogy Romániában magában mily érdemeket szerzett: ennek kutatása feladatunk keretén kívül esik, mert mi csak külügyi politikájának eredményét bírálgatjuk.

Ha a fent jelzett két rendbeli ténykedésénél egyebet nem is ismernénk, már ezek magukban elég horderővel bírnak arra, hogy távozását őszintén sajnáljuk.

Sajnálunk is. Sőt nemcsak, de lemondása után aggódtunk is, mert távozása okát többen az orosz politikának túlsúlyra vergődésére akarták visszavezetni, a mi egyenlő lett volna azon nagy és üdvös dolgok megsemmisítésével, miket ő elég ésszerűen létrehozott.

Ez pedig úgy reánk magyarokra, mint az európai békére legnagyobb csapás lett volna.

Ezen hír volt az, mely nemcsak nálunk, de a hármasszövetség udvarainál is szinte konsternálólág hatott.

Szerencsére azonban az egész csak egy vak láрма volt.

A román kormány krízis megoldatott. Annak elnöke Sturza Demeter lett.

Hogy a bölcs politikai előrelátás és tapintat nála ép úgy, mint elődjénél nem hiányzik, ezt mindjárt kormányra léptekor bebizonyította azon körlevéllel, melyet Románia külföldi képviselőihez intézett és amelyben elődjének külügyi politikáját a maga egészében fentartani igéri és akarja.

Nem kevésbé fontos még két miniszter társának Kantakuzene és Palladinak — kik eddig a kulturligának tagjai voltak — amaz elhatározása sem, hogy a kulturligából kilépésüket jelentették be.

Igy tehát a mily bizalommal viseltünk a lelépő kormány iránt, ép oly bizalommal viseltethetünk a Sturza-kabinet iránt is, minélfogva Romániát a szerencsés megoldásért csak őszintén üdvözölhetjük.

Orosz nagyherceg a pápánál.

A pápa Hétfőn délben fogadta Konstantin orosz nagy herceget és nővérét Vera württembergi hercegnőt két leányával, kiket az orosz ügyvivő és az orosz követség egyik titkára kísért és a fejedelmi személyiségeknél szokásos szertartásokkal fogadták. A kihallgatás 45 percig tartott. Azután meglátogatták Rampolla bibornokot, ki délután visszaadta a látogást.

Néppárti gyűlés Sasváron.

Mintegy tizezernyi főből álló gyülekezet jött össze tegnap Sasváron, hogy megállapítsa azon teendőket, melyeknek kimondása az egyházpolitikai törvények végrehajtása miatt vált szükségessé.

A gyűlés délután két órakor kezdődött meg s lefolyása következő volt:

Molnár János apát kimentti gróf Zichy Nándor és Esterházy Miklós Mórictól távollétükért, A főrendi házban ma meginduló fontos tárgyalás tartja őket vissza. A grófok helyett ő nyitja meg a népgyűlést s felkéri Skarda József apátplébánost a gyűlés vezetésére.

Skarda József elfoglalván az elnöki széket kifejti a néppárt célját, az egyházpolitikai javaslatok revízióját. (Éljenzés.) A keresztényeket összetartásra buzdítja. Kiemeli a plébánosok buzgóságát, kik kivétel nélkül a szakolczai, szeniczi, morva-szentjánosi és stomfai választókerületekből elhozták hiveiket. Miután a népet

a rend fenntartására intette, Zelenyák képviselőnek átadta a szót.

Dr. Zelenyák János országgyűlési képviselő a nép lelkesedése között beszél. Az igazság győz, a néppárt az igazság útján halad, tehát eszméinek győznie kell. A néppárt zászlójára e három szó van írva: Isten, nép, haza. E zászló jelszavait véssék szíveikbe s vigyék magukkal e szent helyről s ezen jelszavakért harcoljanak. Továbbá fejtegeti a liberálisizmust, annak alkotásait és a terheket, melyeket a nép vállaira rakott. Az emberi törvény ideiglenes. De e törvények oka részben a nép; a rossz és megvesztegetéssel járó választások okozták a bajt. E méltó kiáltására és öntudatra hívja fel a népet. A kapitalizmus és a bősége fortélyait ismerteti a néppel. A királyt tiszteljük, a kormányt úgy, ahogy megérdemli. A király életével zárja be a beszédét.

Skarda, mint elnök, indítványozza, hogy üdvözlje a gyűlés Zichy és Esterházy grófokat s egyben felolvastatja a népgyűléshez érkezett számos táviratot. A szepes-szentlőrinci néppárti gyűlés szintén távirati üdvözlését küldi.

Dr. Csernoch János beszélt most nagy lelkesedéssel. Magyarország mindig keresztény volt, ezt jelzi a koronán a kereszt. Magyarország, a kereszténység pajzsa, megszünt keresztény lenni. A liberalizmus sokat ígért új törvényeivel és a helyett a népet koldussá tette. Ha a nép nem aludt volna, úgy nem jutott volna ennyire. 14 millió keresztény fölött ural egy kis csapat liberális ember. Nem elég szóval jó katolikusnak lenni, a nyilvános életben kell érvényt szerezni a kereszténység eszméinek. A hitetlenséget bevették a politikába, nekünk most a hitet kell oda visszavinnünk. Az országgyűlés a lefolyt öt éven át nem volt egyéb, mint valássalenes közkereseti társulat. Az iskolák államossítása tovább folytatja az elkereszténytelet. Ezt csak a néppárt akadályozhatja meg. Minél jobban fognak üldözni annál inkább fölébredünk. A községi, megyei és országos választásoknál érvényesítjük jogainkat.

Ifj. gróf Zichy János üdvözlő táviratot küld.

Dr. Kubina József foglalkozik a legközelebbi megyebizottsági választókkal és a néppártot ajánlja.

Végül Skarda elnök emel szót a Pudmerici 40 választó üdvözlő iratát felolvassa. Még egyszer szívére köti a gyűlés tagjainak a néppárt eszméinek szeretetét.

A gyűlés a következő határozatot mondta ki:

1. Tiltakozunk a választási jogok elkobozása ellen, követeljük a jogtiprók megbüntetését.

Lapszemle.

Budapest, 1895. okt. 22.

A fővárosi sajtó legnagyobb része az egyházpolitikai javaslat még fennmaradt s tegnap előtt elfogadott hátralékos részével foglalkozva, azt mindenik a maga álláspontjából kiindulva bírálhatja és annak következményeit mérlegeli.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

— Október 22. —

Ülés kezdete 11 órakor.

Elnök: Szilágyi József koronaőr.

Jegyzők: Gyulay Pál, Rudnyánszky József báró, Gál József.

A főpapi kar részéről jelen vannak: Mihályi Viktor balázsfalvi érsek, Bende Imre nyitrai püspök, Fehér Ipoly pannonthalmi főapát, Benedek Ferencz jászóvári prépost.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Fejérváry Géza báró, Festetics Andor gróf.

Az elnöki előterjesztések után következik a napirend: A mezőgazdasági termények hamisításának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó képviselőházi üzenet tárgyalása.

A főrendek a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben minden felszólalás nélkül elfogadták, nemkülömben úgy általánosságban, mint részleteiben minden felszólalás nélkül elfogadta a főrendiház.

A Közép-Duna egységes szabályozásáról és szabályozási munkálatokról és a szarvasmarha tenyésztés emelésére szolgáló alapról szóló törvényjavaslatokat.

Ülés vége 11 $\frac{1}{2}$ órakor.

A képviselőház ülése.

Október 22.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Hévízy János, Lilly és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Perczel Dezső belügyminiszter, Lukács László pénzügyminiszter, Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter és Josipovich Imre horvát miniszter.

Elnök az ülést megnyitván, bemutatja a miniszterelnök átíratát, hogy Széchenyi

Imre v. b. t. t. főasztalnokmesternek nevezett ki. (Bánffy belép a tanácskozó terembe. Nagy zaj. Felkiáltások a baloldalon: Itt jön az új diszpólgár! Eljen a diszpólgár! Zsivó! A jobboldalon tüntetőleg éljenek.)

Bemutatja továbbá elnök a miniszterelnök átíratát, mely szerint József kir. herceg a képviselőháznak részvételeért meleg köszönetét fejezi ki. (Éljenek.)

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter több rendbeli jelentést terjeszt elő a honvédségre vonatkozólag. A honvéd zenekarok felállítására vonatkozó jelentését az ellenzék nagy derűtséggel fogadta. — Ágyukat adjanak a honvédségnek, ne zenekart! hangzott a baloldalon. A honvédelmi miniszter jelentését előzetes tárgyalás végett a bizottságnak adták ki.

Bethlen Balázs gróf a közlekedésügyi bizottság előadója bemutatja a bizottság jelentését több viczinális vasut engedélyezésére vonatkozólag.

Elnök jelenti, hogy két sürgős interpelláció jelentetett be. Apponyi Albert gróf a zágrábi események, Olaj Lajos az elfogott egyetemi hallgatók ügyében kíván interpellálni. Az interpellációk az ülés végén fognak megtörténni.

Napirend előtt felszólal

Kossuth Ferencz: A zágrábi kínos eseményekkel óhajt foglalkozni. E botrányok, melyek a magyar király szemeláttára folytak le, nekem mint magyar embernek fellázítják a véremet s csupán csak a hazafiság követelményének engedek, midőn e botrányos, vérlázító merénnyel tárgyalgasson óhajt foglalkozni. A legelső sajnálatos esemény, melyet konstatálnom kell, az, hogy a félhivatalos híresztelések daczára való az, hogy a zágrábi diákok e merénnyelükkel a horvát közvéleményt képviselték. Bizonyítja ezt az is, hogy a tüntetők között több magasabb rangú hivatalnokoknak a fia is ott volt. Ezt hiába akarják letagadni. E gyalázatos merénnyel a zágrábi községtanács úgy akarja jóvá tenni, hogy megválasztja diszpólgárnak Bánffy Dezső bárót s nem is egy hangulag hozott határozattal sajnálatukat fejezik ki a történetek felett. Ez nem elégtétel s az sem lesz elégtétel, ha az egyetemi hallgatókat példásan megbüntetik. Mert az a zászlóvetés csak egy jelenség; de ha részletesebben vizsgáljuk a viszonyokat, azt találjuk, hogy a kiigyeztetés óta uralmon levő kormányok hibájából s megalkuvó politikája miatt e jelenség nem áll egymagában elszigetelten, hanem sajnó, nagyon is sokszor megnyilatkozik ott az

A „TISZANTUL” TÁRCZÁJA.

A regény vége.

— A „Tiszántul” eredeti tárczája. —

Írta: Ifj. Márkus János.

Jenő elmegy! S hogy mikor tér vissza s hogy egyáltalában vissza tér-e valaha, ő maga sem tudja.

Összesomagolta holmiját s gondosan elrejtette bőröndjébe egy barna leányka arczképét, melynek szélén finom vonásokkal írva e szó ragyogott: Klárka.

Aztán elbúcsúzott mindenkitől s mielőtt nyakába vette volna a nagyvilágot, betért „ő hozzá” is, hogy lássa megegyeszer nefelejes szemeit, hallja ezüst csengésű hangját... azután sok ideig úgyis csak képzeletében foglenni mindez.

Klárka a búcsúzás percében nem tudta elfojtani a fájdalomát s hófehér arcát kezébe hajtva, hangosan zokogott. Jenő szíve is elszorult e látványra, de erőt vett magán, legyőzte elfogult szívét s mosolyogva kérde:

— Mondja csak Klárka! Ha majd visszatérek, ha majd ismét látni fogjuk egymást, hullat-e majd örömkönyt a viszontlátás percében; — fog-e szeretni akkor is?

— Igen! En mindég fogom szeretni. S ha... ha nem térne vissza, ha elfelejtene engem, én sohasem fogom elfelejteni, bánatom elenyészhetetlen lesz ön miatt.

Jenő nem tudott felelni e szavakra s könnyeit a távozással akarta elpalástolni. Köszönt

és elindult útjára, de az ajtóból visszafordult s látva azt a könyező, kis leányt, nem birt tovább menni, megállt s a félfára könyökölve nézett vissza sokáig, aztán eltűnt az esthomályban s mire Klárka túlvolt a válás keserű pillanatain, Jenő már rég elhagyta a szülőhelyét s kihajolva a kupé ablakából, vissza-vissza tekintett s mikor meglátta az ég alján az elhagyott város villany lámpái által odavetett fényt, úgy tetszett neki, mintha ez búcsúüdvözlét volna Klárikától s integetett, szülővárossa felé, hol ifjúságát s szerelmét hagyta s gondolatban végigélte ismét azokat a boldog gyermekéveket, amikor a kis babával együtt játszadoztak a virágos kert puha pázsitján, amikor nem tudták még, mi az a szenvedés.

Együtt nőttek fel, együtt örültek az életnek, a válás ezért volt most oly keserű s Jenő úgy érezte, hogy szíve nagyon sokat vesztett s hogy e veszteség nem lesz kárpótolva soha!

A vonat fűtött. Egy kanyarulathoz értek s a távozó fiatalember megegyeszer vissza nézett, aztán eltűnt előle a fény, két meredek hegyoldal közt voltak s mintha elhomályosult volna, emlékezete is Jenő nem gondolt vissza többé a multra, hanem egykedvűen hallgatta a gépek zakatolását.

II.

Múlt az idő. Hatalmas szárnyai, melyek oly sok bánatot elvittek e földről, elvitték a Klárka emlékeztétét is. Nem gondolt többé Jenőre, hisz három éve már, hogy nem hallott róla semmit s lehet, hogy azóta már házas ember s már csak néha-néha mosolyogva gondol az ő hajdani Klárikájára s minden bá-

nat nélkül meséli feleségének, hogy: »Volt egyszer egy kis baba» s a végén felteszi a kérdést, hogy vajon az a Klárka nevezetű leány férjhez ment e már?

Nem! Ő rajta nincs mit nevetni, s megmutatja, hogy ha akar, tud ő erős lenni. Hisz a gyermekévek eltűntek, a múlt nem képes megteremteni a rózsás jövőt.

És megmutatta, hogy tud erős lenni s elfelejtette Jenőt. És hogy gúnyra senkinek sem legyen oka, odanyújtotta kezét a leggazdagabb kőrőnek, Gyöngyi Kálmánnak; pedig hiányzott szívéből a szerelem s hiányzott még a jó érzés is, azt gondolta, hogy az majd megjön magától, pedig ahol nincs szerelem, ott nem fog tenyészni a boldogság fája... a kopár sziklán nem virithatnak rózsák.

Megtartották a kézfogót s meghatározták az esküvő napját is. Aztán egyhangúan peregetek a napok s Klárka számára nem hoztak azok semmi örömet, üres szívvel nézett a jövőbe s nyugodtan várta azt a napot, melyben egyesül egy olyan férfiúval, kit sohasem szeretett. Neveltséges dolog... szerelem! Hány pár lett már boldog, megelégedett e nélkül is és viszont hány ifjú párt tett boldogtalanná a szerelem.

Ily gondolatokkal letudta csillapítani az olykor felháborodó szívét s ha eszébe jutott, hogy ő a gazdag Gyöngyi Kálmán neje lesz, a női hiúság mosolyt is hozott arcára s nyugalma akkor sem hagyta el, mikor fejére tették a menyasszonyi koszorút...

Fényes esküvő volt. Temérdek fényes fogat állott a templom előtt s ezek érdekes látványt nyújtottak a kíváncsi tömegnek.

az érzélem, mely gyűlöl mindent a mi magyar! (Igaz! Ugy van!)

De nem ez a legfőbb sérelem. A legfőbb sérelem az, hogy a király válaszában a zászló elégetése után is olyan nyilatkozatot tett, mely azon viszonyok között fájdalmasan érintette az egész magyar nemzetet. Kérde a miniszterelnököt, hogy e válaszokat ő sugalmazta-e? Akár ő sugalmazta, akár nem, egyik esetben sem teljesítette a kötelességét. (Igaz! Ugy van!)

Kérdéseit a következőkben összegezi: Befolyt-e a miniszterelnök a királyi válaszára vagy nem. Ha nem folyt be, miért engedte át első tanácsosi jogát a horvát bánnak; ha pedig befolyt, miért nem ítélte el a koronával azon gyalázatos merényletet. Reméli, hogy a miniszterelnök meg fog felelni e kérdésre. (Zajos éljenzés.)

Elnök: Következik a napirend megállapítása. A holnapi ülés napirendjére kitűzték az igazságügyi bizottság jelentésének tárgyalása a Budapesten felállítandó büntető törvényszék felállítására vonatkozólag. (Nagy zaj.)

Nagyvárad város közügyei.

— A járványbizottság ülése. —

— Október 22.

Tegnap d. e. 11 órakor tartotta a járványbizottság ülését. Jelen voltak: *Sal* Ferencz kir. tanácsos polgármester elnökle alatt dr. Horványi Ferencz, dr. Grósz Albert, ifj. Rimler Károly, dr. Berkovits Zsigmond, dr. Berkovits Miklós, Stark Gyula. Jegyző Szűts Dezső.

Dr. Horványi Ferencz tisztí főorvos előadta, hogy a f. hó 16-ikától 22-ik a vörheny, daczára minden óvintézkedésnek, terjedésben van különösen Ujváros részben. Ez idő alatt újabb megbetegülés 14 esetben fordult elő és pedig 1 férfi és 13 gyermek. Leszámítva a meghaltakat jelenleg 40 gyermek és egy férfi van vörhenyben. A legszigorubb óvintézkedéseket fogantatásig. Igen előnyösnek bizonyult az iskolák bezárása, mit a szülők is hangzótnak. Különös a baj fellépténél az, hogy a felnőtteket is megtámadja; így 1 huszonkét éves, 1 tizenhét éves férfi és egy 18 éves leány kapta meg e járványos bajt.

A bizottság ez idő szerint újabb különös intézkedéseket nem tett; az iskolák bezárását fentartja s a szűkséghez képest esetleg meg is fogja hosszabbítani.

A templomban felhangzott az orgona ünnepélyes hangja s a bent lévő közönség az oltár körül várta a násznépet s megérkezése után kíváncsian nézték, nem annyira a menyasszonyt, mint a rajta levő drága ékszereket.

Elmondták az esküt s csak rövid beszédet tartott a pap s mikor a násznép kiindult a templomból, Klári egy oszlop mellett megpillantott egy beteges kinézésű, barna fiatal embert s hirtelen összerázkódott, a kebléből kitörni akaró sikoltást már nem bírta egészen elnyomni s egy halk sziszszsenéssel, halálsápadt arccal ragadta meg vőlegénye karját.

A kíváncsi nép s a boldog vőlegény azt hitte, hogy a boldog meghatottság és elfogultság tükröződik le Klári arcáról s még sejteni sem merték, hogy a boldogtalanság tépte le arcáról, a pár percz előtt még viritó rózsákat.

A szív belsejében kitört a vulkán, Jenő, a gyermekkori játszótárs egy tekintetével boldogtalanná tette a város legszebb leányát... de a legboldogtalanabb mégis csak Jenő volt.

Akkor nap még a legszebb reményekkel elteleve tért haza, a kedves szülővárosba, hol a boldogság helyett egy számára meghalt szívet talált s könyes szemekkel hagyta ott azt a helyet, melyen egy pillanat alatt — két áldozata lett a — szerelemnek.

III.

A kávéház kiürült éjjelkor s csak a levegőben úszó bodor füstfellegek mutatták, hogy pár percz előtt még tele volt vig mulatókkal. Csak egy ifjú ült még egyedül egy kerek

NAPTÁR.

— Október 23. —

Szerda, Róm. kath. Kap. János. Prot. Kapisztr. Gör. kel. Fülöp diak. Izr. 5.

Nap kél 6 óra 15 p., nyug 4 óra 42 p. Hold kelte 11 óra 43 p., 8 óra 5 p.

Október 24. Bizottsági tag választások.

„ 27. A »Nagyvárad« jubileuma és a hírlapírók országos értekezlete.

„ 27. Az izr. nőegylet rendkívüli közgyűlése Nagyváradon.

„ 28. Biharmegye közegészségügyi bizottságának ülése.

„ 28—30. Népfelkelők szemléje a városháznál.

„ 31. Ref. egyházkerületi értekezlet a reformáció évfordulója emlékére.

Novemb. 3. A biharmegyei agarász-egylet közgyűlése B.-Ujfaluban.

„ 4—5. Agárversenyek B.-Ujfaluban.

„ 19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.

Decz. 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhúzása.

„ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Kossuth Ferencz Békésen.

Békés, 1895. október 21.

Nagy tisztesség érte a mi szerény városunkat. Kossuth Ferencz magas látogatásával tisztelte meg Békés városát folyó hó 20-án vasárnap.

Azonban vagy a rendezés volt rossz, vagy a nép szívéből vészett ki a magasztosabb eszmék iránt a lelkesedés és elfoglalta helyét a higgadtabb gondolkodás, mert mivelhogy Kossuth Ferencznek békési látogatását, az ünnepelésben résztvevők csekély száma miatt igazán nem lehet mondani sikerültnek.

A Gyuláról kocsin kiinduló Kossuthot Békés határánál 50 tagu lovas bandérium fogadta, Békésre érkezett fél 11 órakor, ahol is a piac téren felállított asztalokról Kossuthon kívül többek között beszédet intéztek a néphez *Mesko* békési, *Barabás* gyomai képviselők és *Konkoly* békési ügyvéd. »Nép« pedig kevés volt, épen hogy ellepték az asztalok legszűkebb környékét.

A tömeges részvételt különben gátolta a szomszédos Csaba város országos vására, nemkülönben a folyton szitáló finom sűrű eső.

asztal mellett, mely el volt lépve üres pezsgős üvegekkel s a cigányok még ott huzták fülébe a bánatos magyar nótákat, egy pár forintot még kiakartak muzsikálni, a bús ifjú zsebéből.

Jenő volt e fiatal ember s mikor látta, hogy egyedül maradt, kiakarta önteni szíve minden keserűségét s egy palack darabjai már csörömpölve hullottak a kávéház parkettjére s ekkor a cigányok félbeszakították az előbbi nótát s egy másikba kezdtek, abba a szívhez szóló nótába:

Megérem még azt az időt,
Sirva mégy el házam előtt.

A mámoros ifjút szívében találta e nóta s kitört belőle a szenvedély, a keserűség s mámorában nem tudta mit tegyen... úgy érezte, hogy a tulterhelt szív megszakad, ha magába kénytelen fojtani keserűségét... a hatalmas tükror is már csörömpölve hullott le a szegről s aztán felállt s énekelni kezdte a folytatását:

Megöleled kapum fáját,
Úgy siratod a gazdáját.

Aztán ráborult arra a hideg márványasztalra... szeméből sűrűn peregtek a könnyek, sirt, zokogott mint a sirály, mely utolsó óráját érzi s ajkai szünet nélkül rebegték: Későn jöttem, minden késő!...

Elhangzott a nóta s már a kávéház redőnyei is dübörögve hullottak alá, de Jenő még akkor is ott sirt az asztalnál, siratta az eltűnt ábrándképet s a foszlányokra szagotott boldogságot.

Kossuth beszédének tartalma, a horvát-országi zászlósértés, önálló vámterület és az ellenzéki pártok egyesülése körül forgott. Midőn az önálló vámterület felállítását fejtegette buzditotta a polgárokat, hogy olyan képviselőket válasszon, kik ezen eszmének hívei. »Lám« — folytatta — »ő felsége a király buzgó vallásos ember és mégis a polgári házasságot kénytelen volt szentesíteni, mivel azt mondták neki: a nép kívánja! Tegyetek így az önálló vámterülettel, követeljétek képviselőitől és megfogjuk nyerni!«

A déli harangszó végét vetette a beszédeknek, a nép eloszlott. Este 7 órakor tekintve a részvételi jegy 60 krnyi csekély árát, igen népes bankett volt. Az asztaloknál mintegy 400-an ültek, hölgyek és urak vegyesen és miután ezek 10 óra körül elvonultak, kezdetét vette a hajnalig tartó népmulatság. — Kossuth 10 óra után pestre utazott. — Az esti ünnepélyt azonban egy kis kellemetlenség majdnem megzavarta. A piac téren álló és a város tulajdonát képező szép bérháznak egész első emeletét elfoglaló pompás nagy termet ugyanis villany ivilámpák világítják.

A békési villany azonban szeszélyes. Többször megteszi, hogy perczekig megtagadja a szolgálatot. Ilyen sötét és kínos perczekben különösen mikor bál van, igen könnyen megtörténhetik, hogy valamelyik agyafurt gavallér elkiáltja magát »Szabad a csók!«

Azért a mi tulgondos erényőreink, az irigy és öreg városi tanácsosok, a fényes villamvilágítás mellé gyámvilágítást rendeltek. Így van aztán, hogy a vigadó nagytermében a villam-lámpákkal a petroleum-lámpák versenyeznek (többen vannak.)

Tehát, csak azt akarom mondani, hogy egy ilyen versengő petroleum-lámpa elszégyelvén magát a meddő verseny miatt, a falról lezuhant a közönség közé, a földön a petroleum szétfolyt, a láng pedig magasan felcsapott, nem kis ijedelembe ejtve a bankettező társaságot. A lángoló tüzet ugyan gyorsan levetett kabátokkal hirtelen elfojtották, de a terem levegőjét átható petroleum illat járta át. Emberben kár nem történt. *Békési.*

IV.

Gyöngyi Kálmán lakodalmán vigan voltak ezalatt. Járt a táncz s mámoros volt már az egész férfi sereg — maga a vőlegény is.

Klári felhasználva az alkalmat a szomszéd szobába osont, hol szabad folyást engedett fájó könnyeinek s ezáltal enyhítette bánatát, de abban a pillanatban, amikor átkozta magában a sorsot, mely őt örökké szerencsétlenné tette, átölelte a most már gyűlölt férj és fülébe sugta:

— Ne légy úgy megaláztatva. Jer mulatni!

És Klári kiment a mulatók közé s mulatott, tánczolt, pedig az ő szíve majd megszakadt a nagy — fájdalomtól! —

A p r ó s á g.

Furfangos. Miért nyitod ki az esernyőt ilyen szép időben?

— Hja, máskor nincs alkalmam, mert ha esik, akkor apám használja!

Kerékpáros végrehajtó. Azt beszélik, hogy a végrehajtók bycziklit fognak kapni?

— Elég gyorsan jönnek így is.

— Az ám, de nem mindig tudnak menekülni.

Okos felelet. Ha szabadba mégy, mit látsz a fejed fölött?

— Az eget.

— Jól van, és ha az ég beborul?

— Akkor az esernyőt.

Magyar írók és hírlapírók Nagyváradon.

— A »Nagyvárad« jubileuma. —

Alig van számottevő magyar ujság, amelynek szerkesztősége már eddig be ne jelentette volna, hogy a »Nagyvárad« jubileumán részt vesz küldötte által. Az érkező előkelő vendégeknek névsora, melyet vasárnapi számunkban közöltünk, bizonyítéka annak, hogy a vasárnapi ünnepély milyen fényes és impozáns lesz. Nemcsak a fogadó bizottság, de általában a nagyváradai közönség körében is öröndetes érdeklődés mutatkozik a magyar írók és hírlapírók vasárnapi ünnepére iránt. A fogadó bizottság ma este 6 órakor tartja gyűlését a kereskedelmi akadémia dísztermében, amelyre a következő meghívót bocsájtották ki:

Meghívó.

A »Nagyvárad« jubileuma alkalmából október hó 27-én Nagyváradra érkező magyar írók és hírlapírók fogadtatására alakult bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy a ma délután 6 órakor tartandó gyűlésen, a kereskedelmi akadémia dísztermében megjelenni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1895. október 22.

Mezey Mihály,
a bizottság elnöke.

A bizottság tagjai.

A fogadó bizottság következőleg alakult meg:

Bizottsági elnök: Mezey Mihály.

Szükebb körű bizottság: Dr. Berkovits Ferencz, Böszörményi Géza, Diósi Soma, Hegedüs Géza, Hoványi Géza, Kunz Gusztáv, Laszky Ármán, Propper N. János, Rácz Mihály, Ifj. Rimler Károly, dr. Sarkadi Lajos, Sipos Orbán, (a banketrendezés elnöke), Winkler Lajos, Csordasics Ferencz, Láng József, Fehér Dezső, Benedek Árpád, Vidosits Gyula, Tóth József, Mörö Béla, Lovassy Andor, Halász Lajos, Dr. Persz Adolf, Márkus István.

Nagy bizottság: Adorján Emil, dr. Adorján Ármán, Auspitz Adolf, Bertsey György, Bozoky Béla, dr. Bodor Károly (matinérendezés elnöke), Busch Dávid, Beleznay Antal, dr. Berkovits Miklós, Bóré Ferencz, Bartsch Sándor, Csordasics Ferencz, Dési Géza, Darvassy Lajos, Dús László, Dikler Illés, Darvassy Sándor, dr. Edelman Menyhért, Ember György, Ehrlich Ignác, dr. Friedländer Sámuel, Farkas Izidor, Fekete László, Frankó Endre, Gerő Ármán, Gilhreiner Adolf, dr. Gyémánt Jenő, dr. Grósz Menyhért, Gábel Jakab, Hartman József, Héderváry Hugó, Hegyesi Márton (Album bizottság elnöke), Hlatky Endre, Hajós Miklós, Hollósi Jenő, Hanzlián János, Huzella Gyula, Jablonszky Emil, N. Justh Károly, Kelen Béla, Kugler Albert, Kugler Ferencz, dr. Kiss Dénes, dr. Komlós József, dr. Kecskeméthy Lipót, Kádár János, Kiss Károly, Kovács Béla, Lakos Lajos, Laendler Ferencz, Löwi Márton, Leszkay András, Marx Ferencz, dr. Mihály Lajos, Molnár Lajos, Mihály Adolf, dr. Márkus László, dr. Nemes Áron, Nemes Jenő, K. Nagy Sándor, Nátafalussy Kornél, K. Nagy Ernő, Naményi Lajos, Papp János (városi), Potássy János, Paksy Gusztáv, Paczauer József, dr. Radó Ignác, Róz Márton, Réz Mihály, Rátkay József, Rádl Ödön, Sal Ferencz, Stern Herman, Szántó Lajos, Schöphlin Ágoston, Szűcs Izó, Schmerhofszy József, Sarkadi Ignác, dr. Sipos Árpád, Szalóki Elek, Stark Gyula, dr. Vári Szabó Béla, Sztarill János, Tóth Zsigmond, Tanay Zsigmond, Ullman Izidor, dr. Várady Zsigmond, dr. Várnai Ferencz, Vulcán József, Weidlich István, Weingartner Andor.

Ujabb jelentkezések.

Brankovics György, az »Arad és Vidéke« felelős szerkesztője.

Hindy Árpád, a »Koloszvár« felelős szerkesztője.

Ifj. Guly Ede a »Debreczeni Hírlap« felelős szerkesztője.

Czajlik György, a »Szalontai Lapok« főmunkatársa.

Róz Jenő, a »Magyar Ujság« belmunkatársa.

Szöllősi Zsigmond, a »Magyar Ujság« belmunkatársa.

A szegedi »Dugonics« irodalmi társaság küldötte: Békefi Antal.

Az aradi írók és hírlapírók körének képviselőiben: Brankovics György.

A Szigligeti-Társaság.

A »Nagyvárad« jubileumán, mint örömmel vettük tudomásul a »Szigligeti-társaság« is részt vesz. A társaság elnöke következő megleghangu levelet intézte a »Nagyvárad« szerkesztőségéhez:

A »Szigligeti Társaság« igaz örömmel vesz tudomást arról, hogy a magyar vidéki sajtó egyik érdemes munkása: a »Nagyvárad« immár negyed század óta teljesíti üd-vös feladatát s épp ezért szívesen ragadja meg az alkalmat, hogy ezen, a hazai hírlap-irodalom történetében bizonyára kiemelkedő ünnepélyességből a mag részét is kivége.

Van szerencsém ennél fogva tisztelettel értesíteni, hogy Társaságunk a f. hó 27-én megtartandó ünnepélyen küldöttségileg fogja magát képviseltetni, mely küldöttség alól-írott elnök vezetése alatt Sipos Orbán társ. alelnök, K. Nagy Sándor társ. főtitkár és dr. Adorján Ármán társ. titkár, tagokból fog állani.

Kiváló tisztelettel nyilváníttam, hogy meg vagyok az igen t. szerkesztő urnak

készleges hiva:

Rádl Ödön,
társ. elnök.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következők üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac,
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Villamos vasut és a villamos világítás.** Villamos vasut és villamos világítás iránt Lindheim et Comp. Bécsből, Tichy Gyula közúti vasut igazgatójának közbenjöttével az alábbi ajánlatot tette Nagyvárad város tanácsának:

Tekintetes városi tanács!

Tisztelettel alulírott czég, mint az a tekintetes Tanács előtt ismeretes lesz, Magyarországon évek során át vasut építésekkel foglalkozik és utóbbi időben engedélyezése lett a pozsonyi városi villamos vasutnak, s mely hasonlóképpen a Szabadka városi és Szabadkáról Palicsig építendő villamos vasutára engedélyt nyert, egyszersmind a budapesti svábhegyi fogaskerekű vasutnak is tulajdonosa, és ezen vasutat is villamos vasutká átalakítani szándékozik, következő ajánlatot batorkodik tenni:

1. Hajlandók vagyunk az engedély megadása után azonnal, illetve a m. minisztérium jóváhagyása után egy villamos erőre rendezett vonatot építeni: a magyar kir. államvasutak Nagyvárad állomásától végig a főúton, a biharmegyei kórháznál egy görbülettel az olasz főútnak végig a Bémer-téren és Szent-László hidon át a zöldfa-utczába, a meglevő közúti vasúti vágányok felhasználásával, egészen ki Várad-Velence állomásig.

2. Készek vagyunk más, de későbbi időnek fenntartott vonalak építése ügyében a tekintetes Tanácsal tárgyalásokba bocsátkozni.

3. Készek vagyunk egy villamos világításra szolgáló központi telepet felállítani és a világítást úgy magánosok, valamint közhasználati czélokra átvenni.

Miután e részbeni további tárgyalásokra minden időben készek vagyunk, kérjük a tekintetes Tanácsot, szíveskednék ajánlatunkra vonatkozólag nyilatkozni. Kérve becses elhatározását Tichy igazgató úr kezéhez juttatni, maradtunk

kiváló tisztelettel
Lindheim.

* **Stefánia özvegy trónörökösné és Láng Menyhért könyve.** Dr. Láng Menyhért Kossika című művének egy példányát, melyet szerző az özv. trónörökösné Stefánia ö fenségének ajánlott fel, mint az özvegy trónörökösné főudvarmesteri hivatalától folyó hó 18-án Laxenburghban keltezett s Gudeinus udvari marschall által aláírva érkezett levél igazolja: Stefánia özv. trónörökösné a legnagyobb érdeklődéssel olvasva kegyes volt elfogadni s azt udvari könyvtárába elhelyeztetni. A leiratban a főudvarmester egyben ö fensége meleg köszönetét is tolmácsolta.

* **Községi és körorvosok mozgalma.** A községi és körorvosok országos egyesülete tegnapelőtt dr. Lőrinczy Ferencz elnöke alatt Budapesten ülést tartott, melyen a vidékről igen sokan voltak jelen. A felszólalók egytől-egyig az államosítást sürgették, mert a közegészségügyi mizériák orvoslását csakis így tartják lehetősnek. Az ülés ennek következtében elhatározta, hogy az egyesület czime ezentúl »Országos orvosi egyesület« legyen. Kimondták azután, hogy az egyesület nem szűnik megszünetni a közegészségügyi államosítást s hogy addig is, míg az bekövetkezik, az ezentúl választandó községi és körorvosok fizetését 800—1000 frtban állapíttassa meg a törvényhatóságokkal; a miniszter egyszersmind hivatalból semmisítse meg a vagyonok kezelését illetőleg fennálló szabályokat. Hozzon létre a miniszter a jegyzőkhöz hasonló nyugdíjintézetet. Felszólítják az életbiztosító társulatokat az orvosi díjak szabályozására és végül azon véleményének is kifejezést adott az egyesület, hogy az államosításig nem tartja szükségesnek a tisztviselői vizsgát. A mennyiben pedig a miniszter nem volna hajlandó ezt eltörölni, felkérlik arra, hogy azon tisztviselői hatósági orvosok, a kiket a főispán később aktivál, ne kényszeríttessenek a tisztviselői vizsga letételére.

* **Uj törvényezik.** Az izr. vallásról szóló 1895. évi XLII. t. cz. szentesítve lett november 2-án életbe is lép. A vallás miniszter felhívta a várost, hogy a területén levő hitközségekkel tudassa.

* **Megölte az anyósát.** Máthé András köbalkuthi tehetős földmives néhány év előtt nőül vette özvegy Osváthné leányát. Az anyós ekkor egész vagyonát ráíratta vejére, oly feltétellel, hogy Máthé tartozik a földéért a haszonbért fizetni, Máthé azonban a haszonbért nem fizette pontosan s emiatt anyósával gyakran összetűzött s vele utóbbi időben haragot tartott. Mult este Máthé találkozott anyósával s vele újból hajbakapott. Rövid czivakodás után rárohant a pinceajtó mellett álló anyósára, őt a földre teperte és megfojtotta. Ezután Máthé az asszony hulláját felakasztotta egy gerendára, így azt a látszatot akarva adni a dolognak, mintha az anyós a öngyilkosságot követett volna el. A muzslai csendőrség azonban kipuhította, hogy bűntény történt, Máthé Andrást elfogták és bekisérték a vizsgálóbíró-sághoz. Itt Máthé bevallotta tettét: — Megfojtottam — így szölt — mert vele mindig bajom volt a földek miatt. Mindig boszantott s végre megfellekedtem magamról. A vallomás után a gyilkost a börtönbe vitték.

* **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Özv. Keresztury Alajosné szül. Rezsuha Zsófia úgy a maga, mint az összes rokonok nevében mély fájdalommal tudatja szeretett jó anyjának özv. Rezsuha Ferenczné, szül. Krammer Rozáliának folyó évi október hó 22-én éjjeli 1 órakor életének 77-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei folyó hó 23-án d. u. fél 4 órakor fognak a Szt. János-utcai gyászkháznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-olasz közsirkertbe örök nyugalomra

helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat helyett folyó hó 24-én reggel 10 órakor a váradi plébánia-templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunytak barátai és ismerősei tisztelettel meghívottak. Nagyrád. 1895. október 22-én. Áldás és béke poraira!

*** Mozgalom a jogi akadémián.** A mint már megemlítettük az akadémián mozgalom indult meg, hogy november hónapjában levő „Erzsébet” bál után az akadémia ifjúsága közös egyetértéssel egy „kränzchen” rendez. E végből a mai napra azaz e hó 23-ára közgyűlést hív össze B. Papp Károly az akadémia önképző körének elnöke, amely gyűlésen fogja az ifjúság eldönteni hogy kiknek az elnöksége és kiknek rendezőse alatt tartásuk meg a tervbe vett kränzchen. Mi azt hisszük a „kränzchen” fényes sikerülése is megkívánja, hogy a két párt, amely most szervezkedik Wattay Gábor és Ertey Péter elnöksége alatt egyesülni fog, hogy az erők ne forgácsolódjanak széjjel.

*** A latin szertartású róm. kath. tanítóképző új háza.** Egy hete már, hogy a lat. szert. róm. kath. tanítóképző nagy-kut-utcai házába költözött. A ház, melyet bibornok püspökünk vett az intézetnek, sokkal csinosabb az apáca-utczájánál, s berendezése egészen modern. Az utczára négy szép világos és tágas szoba van. Három az igazgató, Nogely István ez. kanonok lakása, egy pedig, a legtágasabb előadási terem. Ebből a szobából egy kis oldalajtón a könyvtárba, onnan szertárba jutunk, majd az I. osztály előadási terme következik. Ezen szobák ablakai a tágas kertre nyílnak, mely az intézetet patkó alakban egészen körveszi. A házban ezeken kívül sok alkalom van, úgy hogy idővel még a változó igényeknek megfelelőleg, nagyobb szerű alakítások is lehetségesek. A termék ez ideig csak a legszükségesebbekkel vannak ellátva, s most, hogy a vörheny miatt az előadások szünetelnek, nagyban folyik a rendezkedés.

*** Közeledik a tél.** Mi is érezzük, Márk Péter kisjendő atyafi is érzi, hogy közeledik a tél. Csak hogy míg mi Isten jóvoltából el vagyunk látva ruhával is, csizmával is, Márk Péter bizony nem úgy. Mit csináljon? Nem ülhet egész télen a szobájában. Így gondolkodva szerzett a múlt heti piacon egy pár czizmet, csak úgy kéz alatt. Látták, hogy szalad vele, de utol érni nem tudták. A siker felbuzdította és tegnap ismét megpróbálta a lopást, talán a jövő télire is elakarta magát látni. Most azonban rajta vesztett és a rendőrség hüvös fogadó szobájában bánja telhetetlenségét.

*** A bratkovicei huszárok.** Megerősítik azt a hírt, hogy a Diószegi őrmester meggyilkolása miatt vádolt bratkovicei huszárok közül tizenötöt halálra ítélték, a kik közül azonban tizenkettőt megkegyelmezésre fognak ajánlani: egy altisztet és két közlegényt, akik a gyilkosság szerzői voltak, ki fognak végezni.

*** Kérvény a király kocsijában.** Az utóbbi időben, valahányszor Budapesten van a király, megeskik egyszer-kétszer, hogy valami szegény ember kérvényt dob a kocsijába. A vasárnapi ünnepély előtt is egy öreg asszony dobott kérvényt a királynak, ma este 5 órakor pedig, amikor a király a pályaudvarhoz kocsizott, egy Löwy Gyula nevű fiú dobott folyamodványt a király kocsijába. A legközelebbi rendőr a fiút bekísérte a kerületi kapitánysághoz, ahol azt vallotta, hogy a folyamodványban arra kérte az uralkodót: segítse őt be valamelyik katonai középiskolába, mert — katonatiszt szeretne lenni. A rendőrtiszt, a ki kihallgatta, megmagyarázta neki, hogy ilyesmit egyszerűen kérhet bármely kadetiskolaigazgatóságánál s nem illik ezért kérvényt dobni a király kocsijába.

*** A színek jelentése.** A népfelfogás már régen megállapította a színek jelentését. A kék a hűség színe, a zöld a reményé, a sárga irigységet jelent, a vörös szerelmet, a fehér ártatlanságot, a szürke és fekete gyászt. E népies felfogás azonban nem egyezik meg azzal a hatással, a melyet a színek az emberre gyakorolnak. Kísérleteket tettek ez irányban hipnotizált személyekkel, a kikre színes üvegeken át különböző színű fényt vetettek. E kísérleteknél azt tapasztalták, hogy a kék szín szomorúságot okoz, a sárga vonzalmat ébreszt, a piros örömet kelt. A zöld és ibolyaszín behatása alatt a vizsgálat alatt levő személyek közömbösek maradtak.

*** Udvarias tolvaj.** Markucz János rojti földműves Szász János külvárosi kocsmájába ment tegnap éjjel szállásra, tárczájában egy csomó váltóval, marhalevéllal, 3 darab tizessel és ugyanannyi kronával. Reggel meglepetésvetette észre, hogy mellény zsebéből hiányzik a tárcza. Lármat csapott, mire csakhamar megtalálták az elveszett tárgyat a konyha ablak párkányán, csak hogy nem voltak benne sem a tizek, sem a kronák. A figyelmes tolvaj nem akart kellemetlenséget szerezni pacziensének azzal, hogy írásait is elviszi, csupa udvariasságból otthagytta.

*** Nyilvános köszönet.** Kimutatás a derecskei r. k. leányiskola czéljaira befolyt kegyes adományokról. Dr. Nogall János 700 frt., Leitgeb Imre birtokos 200 frt., Raecsek János bérlő 200 frt., Dr. Szabó József orvos 100 frt., Winterhalter Antal praelatus 50 frt., N. N. 16 frt. 86 kr., Kucsovsky Lajos ez. kanonok 15 frt., Andrassy János kanonok 12 frt., Bunyitay Vince 10 frt., Frater Barnabás főszolgabíró 10 frt., Bárány Könygszenter Herman 20 frt., dr. Belopotoczky tábori püspök 20 frt., Rádl Ödön 50 frt., Moró Ferdinánd 10 frt., Moró Konrád 3 frt., Kutasi Lajos 5 frt., Bujdosó Ilona k. a. gyűjtése 16 frt., Rajcsányi Ilona k. a. gyűjtése 18 frt., Szép Samu ügyvéd 5 frt., Schirf Farkas 2 frt., Tóth Károly gyűjtése 22 frt. 82 frt., Raecsek János bérlő 10 frt., Turányi József gyűjtése 19 frt. 50 kr., Leitgeb Sebestyén gyűjtése 14 frt. 50 kr., Bereczky Lászlóné gyűjtése 28 frt. 74 kr., Grócz Béla plébános 5 frt., Stark Gyula tanító gyűjtése 37 frt. 50 kr., Fejér Nándor pléb. 5 frt., Papp Imréné gyűjtése 6 frt. 50 kr., Vitkovsky Flóris 14 frt. 50 kr., Krisztián Károly gyűjtése 9 frt. 60 kr., Tárkányi 5 frt., Szőlősi Gáborné 1 frt., öz. Beliczayné 3 frt., dr. Both János 2 frt., Krisztik János adminisztrátor 2 frt., Békési András 1 frt., Arany G. és Berger 90 kr., Csaponyi J. plébános 3 frt., Gubicza István pléb. 3 frt., Bihari Ferenc pléb. 3 frt., Csomók János pléb. 2 frt., Rézman M. pléb. 3 frt., Müller K. pléb. 3 frt., Gábielly K. pléb. 2 frt., Gáher M. 3 frt., Hóza János pléb. 2 frt. 30 kr., Szilágyi R. pléb. 3 frt., Spérk J. pléb. 2 frt. 30 kr., Szuchanek Antal pléb. 2 frt. 30 kr., Kaczvinsky S. pléb. 2 frt. 30 kr., Leffelholz Gyula pléb. 3 frt., Névény Aurél 3 frt., Jávor J. pléb. 3 frt., Sárkány J. pléb. 3 frt., Trennhauser pléb. 4 frt. 30 kr., Rozenberszky pléb. 3 frt., Tarnay K. káplán 2 frt., dr. Vueskies Gy. tanár 2 frt., Dr. Németh Gy. lelkiigazgató 2 frt., Dr. Karácsonyi J. tanár 6 frt., Lopusny Gyula aligazgató 2 frt., Bázár Gyula tanfelügyelő 3 frt. 60 kr., Balogh Imre 3 frt. 60 kr., Brösztel L. káplán 2 frt. 60 kr., Körösy Endre 2 frt. 60 kr., Spett Gyula pléb. 2 frt., Dunay A. pléb. 2 frt., Pálffy, Molnár és Kovács káplánok 3—3 frt., Végh Vince pléb. 3 frt., Kampel tanfelügyelő 3 frt., Vagaszky J. pléb. 2 frt. 50 kr., Görényi Jenő káplán 3 frt. 50 kr., Pák Emil káplán 4 frt. 50 kr., Erdélyi L. pléb. 2 frt. 50 kr., Keznerich Gy. pléb. 3 frt., Somossy V. pléb. 3 frt., Csicsay A. pléb. 3 frt., Trusza L. esperes 3 frt., Makkay káplán 2 frt. 50 kr., Széles Elek káplán 2 frt. 50 kr., Bartos J. 3 frt., Bogdány G. káplán 3 frt. Mindezen nemesszívű iskolabarátoknak szegénysorsu hűveim nevében köszönetet mond Derecskén, 1895. okt. 20. Dr. Karsch Lollion, plébános.

*** Miért rosszak a szivarok?** A vidéki újságok egyrészt annak a megfajtását kapjuk, hogy miért rosszak a magy. kir. trafikszivarok. Hát bizony azért, mert az állam a milleniumi kiállítás idején jó szivarokkal akar tüntetni, azt óhajtván, hogy az ünnepek ez idején

mindenki jól égő és jól szelelő szivart kapjon, az általános vigaszt és jó kedvet nem kívánja csökkenteni rossz szivarok által, aminek okából az államkincstár arra utasította a dohánygyárakat, hogy a már készen levő szivarokat nagy figyelemmel vizsgáltsa át. Azokat, amelyek szelelnék és száraznak, egytől egyig tegyék félre, sőt még szárítsák is. Azokat azonban, amelyek nem égnék, vagy amelyek az oldalukon gyuladnak ki, bocsássák áruba, mert nem az a cél, hogy a dohányzó emberiség most kapjon jó szivart, hanem az, hogy a kiállítás tartama alatt legyen jól ellátva a szivarozók nagy tömege. Akkor igen sok külföldi is vetődik majd ide s így illő, hogy azok ne csak a várossal, ne csak a kiállítással, de a szivarokkal is meglegyenek elégedve, hogy azoknak a széles világba hordják el hírét. A vidéki újságok mindezek s más ilyen dolgok elmondása után egyhangulag konstatálják, hogy ezért rosszak a szivarok s hogy ezért kell mostanában és a kiállítás megnyitásától betegé tenni a tüdőket. Hogy mi igaz a hírből és mi nem, azt nem tudjuk s egyáltalában nem is kíváncsiskodunk, de azt mindjárt kijelentjük, hogy a különös hírek egy igen nagy hibája van, a mi teljesen fölöslegessé teszi a különleges megfajtást. A dolog ugyanis úgy áll, hogy egyáltalában nincsenek rossz szivarjaink, még pedig azért, mert nemcsak jó, de kitűnő szivarjaink vannak. Ilyen körülmények között azután különös az, komikus az, ha annak akarjuk a megfajtását adni, hogy miért rosszak a szivarjaink.

*** Elfogott kémek.** Szenzációs kém-affaire foglalkoztatja — a krakói rendőrséget. Körülbelül fél évvel ezelőtt Schmeidner tüzmaster egy főhadnagytól 500 frtot lopott és Oroszországba szökött, a hol az osztrák hatóságok megkeresésére letartóztatták. Hogy kiszolgáltatását megakadályozza felajánlotta az orosz kormánynak, hogy kémszolgálatokat fog teljesíteni. Kiszolgáltatását e miatt tényleg megtagadták s az orosz kormány kijelentette, hogy kiszolgáltatása csak diplomáciai úton kérhető. E közben a krakói rendőrség tudomást szerzett arról, hogy Schmeidnert a börtönből elbocsátották s szabadlábban van. Erre azonnal felügyelet alá helyezték s kitűnt, hogy volt bajtársával Hradel és Breuner tüzmasterekkel érintkezésbe lépett, hogy azokat tervei számára megnyerje. A említettek az ezredirodában voltak alkalmazva s készeknek nyilatkoztak fontos okmányok eltulajdonítására, hogy azokat az orosz kormánynak odaadják, amiért jutalmul tetemes összeget ígértek nekik. Egy fuvaros, a ki hetenkint Orosz-Lengyelország és Krakó között járt, közvetítette a levelezést. Október 17-én kellett volna a sikkasztást véghez vinni. Éjfélkor megjelent a fuvaros és a kaszánya előtt várakozott. A tüzmasterék az összes iratokat kofierbe csomagolták s épen a fuvarosnak akarták átadni, mikor a rendőrség megjelent, s letartóztatta őket. A bűntényben 2 káplár is részes Hradel már töredelmesen bevallotta bűnét.

*** Lopás.** Mertz Nándor kereskedőtől, lakik Nagy-Körözs-utca 718 szám alatt, tegnap éjjel ellopták 135 forint értékű arany óráját, lánczczal együtt és 6 forintos börtárczáját, melyben azonban csak irományai voltak.

*** Talált kulcsok.** A nagy-teleki-utczán gyűrűre fűzve 7 darab kulcsot találtak. Tulajdonosa a rendőrségnél átveheti.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-38, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-10, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 8-37*, 6-20, 8-55, 10-54*.	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Irodalom és művészet.

— **Vizszentelés szertartása vizkereszt ünnepeinek vigiliáján.** A S. Rit. Congr. 1890. decz. 6-án vizkereszt vigiliájára új vizszentelési szertartást rendelt, melyet, minthogy az a honunkban közkezen forgó szerkönyvekben nem található, most a »Kath. Egyházi Zeneközlöny« az egyházi férfiak, kántorok és hívek használatára modern kottákkal ellátott gregoriánus énekkel s magyar fordítással kiadott. Ára 25 kr. Megrendelhető nevezett lapnál Budapest, V. Lipóttér 9.

— **Napvilágra jutott humanista magyar író.** Dr. Fraknói Vilmos újabb időben kiterjesztette kutatásait a Mátyás király kancelláriájára. Ezen humanista-melegágy Vitéz János és Janus Pannonius mellett több jeles humanistának volt műhelye. Nyirkálói Tamásnak ez irányú jeles munkáját már elveszetnek hitték, míg nem dr. Récsy Viktor pannonthalmi főkönyvtárnok, a kiállítási történelmi fősoport kiküldetésében, a pécsi egyházmegyei könyvtárban kutatván, a nevezett humanistának »Stilus Mathiae Regis« cz. kéziratának XVI. századbéli másolatára reá nem akadt. Ez már a második humanistikus író, kinek kéziratát dr. Récsy szerencsés keze a millenárius kutatások alkalmával megtalálta. Az egyik Gazi Antal paduai orvos kiadatlan munkája, melyet Thurzó Zsigmond nagyváradi püspöknek ajánlott. Thurzó Paduában tanult és már ifjú korában szoros vonatkozásban volt az ottani humanistákkal. Erre már Abel Jenő hivatkozott, de Gazi paduai írónak Récsy által a szépehelyi toronyban talált kézírata ezen írói viszonyokat újabb világításban tünteti fel.

— **A Nyelvőr új szerkesztője.** Az Akadémia nyelvtudományi bizottsága Simonyi Zsigmond egyetemi tanárt bizta meg a Magyar Nyelvőr szerkesztésével, s a nyelvtudományi közlemények szerkesztőjéül Szinyei József egyetemi tanárt választotta meg.

— **Patti hangja veszélyben.** A világhírű énekesnő jelenleg Angliában van, a hol olyan súlyos torokbajba esett, hogy esetleg örökre elvesztheti a hangját. A művész két kétségbe van esve s a legéberebb gondosságban részesül. Folyton sir és a szobájába lépő orvost összetett kezekkel kéri, hogy mentse meg neki a hangját, mert különben megőrül.

Igazságszolgáltatás.

Jászai Mari póre.

Szeptember 2-án történt, hogy a nemzeti színház Bánk bán előadása alatt Jászai Mari, a nagyhírű tragika, a ki Gertrudisz királyné szerepét adta, módfelett megharagudott a miatt, hogy a kíséretében volt apródok közül kettő, állítólag Szohner Olga és Csipkay Augusztina végzett színiakadémiai növendékek, nevetgéltek a színpadon és ezzel őt zavarták.

Jászai a mint kiértek a kulisszák mögé, a két fiatal leányt hevesen megróttta, majd karjaiknál fogva hatalmasan megrázta őket.

A két apród közül az egyik, Szohner Olga, tudvalevőleg becsületsértés és könnyű testi sértés miatt feljelentette a tragikát, azt adván elő panaszában, hogy körmei nyomán a vér is kibugyogott. A feljelentés szerint Jászai Mari asszony ekkor három meggyalázó kifejezéssel is illette volna.

A járásbíróság vezetője, Gajzágó Manó kir. táblai bíró, a mint azt annak idején részletesen megírtuk, a művésznőt mind a két vád alól teljesen felmentette, mert a mikor egy nagy szerep alakításával volt elfoglalva, s a helyzethez nem illő, laza fegyelmre valló nevetgéléssel zavarták, az országszerte ismert és széles körben tisztelt nagy művész elhatározó képessége teljesen megszibadt s bizonyított kifejezéseket ellenállhatlan erő hatása alatt használta.

A büntető törvénykönyv 76. §-ára alapított felmentő ítéletet dr. Steiner Béla ügyvéd Szohner Olga védője, megfelelően s ennek következtében ma délutánra tűzte ki annak felülvizsgálását a törvényszék.

A második tárgyalás meghallgatása végett Jászai Mari asszony is ott járt az alkotmány-utcai törvényszéki palotában, de mert

ügye csak késő délutáni órákban került sorra, utóbb eltávozott.

A hármastanács, melyben Tóth Ernő kir. táblai bíró elnökölt és Bizaglich Sándor volt az előadó, másfélórán keresztül tárgyalta az érdekes esetet, lelkiismeretesen latolgatva annak minden egyes részletét.

A bíróság, miután egyrészt úgy a szóbeli mint a tettleges becsületsértést beigazoltak találta, másrészt pedig nem fogadhatta el jogászai szempontból azt, hogy a bevádolt művész akárhogyan öntudatlan állapotban, akár ellenállhatlan erővel hajtván cselekedett, marasztaló ítéletet hozott.

Figyelembe vette azonban a mindenesetre létező enyhítő körülményeket, a művész képzelhető nagyfokú izgatottságát és ennek számbavételével Jászai Mari asszonyt ötven forint pénzbüntetésre ítélte.

A terjedelmes indoklás kimondja, hogy a törvényszék már azért sem tarthatta teljesen helyénvalónak az elsőbíróság által felhozott enyhítő körülményeket, mert a jogtudomány egyáltalán nem fogadhatja el azt a nézetet, mintha a művész minden iránt, mi a színpadon kívül történik, szinte érzéketlen lenne s így tetteinél öntudatlansággal védekezhetnék. Csak az bizonyos, hogy játék közben olyan a lelkiállapota és kedélyhangulata, mely a vele szemben alkalmazandó büntetés kimérésénél javára szóló beszámítást igényel.

Az írásbeli ítéletet a napokban kézbesítik ki a művésznek.

REGENY-CSARNOK.

A csikárma.

(Nőrablás.)

17

Írta: **May Károly.**

Fordította: **Nix.**

(Folytatás.)

Hajóján és délután alig hogy megebédeltem, megjelent a csolnak, melyen a beteghez kellett mennem.

Hálef azonnal jelentkezett:

— Effendi! én is mehetek?

— Ma nincs rád szükségem.

— Hogyan? nincs rám szükséged?

— Nincs.

— Hátha valami bajba kerülsz, uram?

— Ugyan, mi baj érhetne?

— Beleeshetsz a vízbe.

— Akkor kiuszom.

— Vagy Ibrahim megölhet. Láttam jól, hogy nem barátod.

— Akkor már te sem segíthetnél rajtam.

— Nem? — Uram! Hálef aga az a férfi, akiben mindig bizhatsz.

— Isten neki! Jöjj hát velem!

Természetesen a baksisra számított a kis Hálef.

Az utat egészen olyan körülmények között tettük meg, mint tegnap; de most mindent nagyobb figyelemmel tekintettem meg. A kertben, melyen keresztülhaladtunk, több hosszú rudat vettem észre. A külső és belső kaput nagy fareteszek zárták el, melyeknek szerkezetét jól megfigyeltem. Kutya nem volt az egész házban, sehol és a kormányostól megtudtam, hogy Ibrahimon, a betegen és egy öreg ápolónén kívül tizenegy felláh volt a házban, kik éjjel mindnyájan benn aludtak. A gazda a szelamlükben aludt a kereveten.

Midőn ide beléptem, már elébem jött és pedig barátságosabb arcuzal, mint tegnap.

— Légy üdvözlöve effendi! Valóban nagy orvos vagy! — A beteg már tegnap evett és beszélgetett is az ápolónéval.

— Akkor már jobban van és hiszem, hogy 4—5 nap múlva veszélyen kívül lesz.

— Ma reggel már dalolt is.

— Az még jobb jel. De mondd csak, már rég feleséged?

— A hitetlenek orvosai nagyon kíváncsiak — mondá Ibrahim, miközben arca elsötétült.

— Ez a kíváncsiság soknak megmentette életét, kiken a ti orvosaitok már nem tudtak segíteni.

— Szükséges ezt tudnod?

— Igen.

— Ő még leány, habár régen az enyém — Akkor biztosan segíthetek rajta.

Ismét abba a szobába vezetett, melyben tegnap is várnom kellett. Itt figyelmesen körülnéztem. Ablaka nem volt a helyiségnek, csak apró berostélyozott nyílások voltak a falakon; de a rostélyok csak fából voltak és egy fálpálza kibuzásával ki lehetett azokat nyitni. Az egyikből gyorsan kihúztam a reteszt és a rostély mögé dugtam. Alig ugrottam le az ablak nyílásáról, megjelent Ibrahim Szenicza társaságában.

Midőn a szokásos kérdéseket hozzá intéztem, mintegy szokásból az Izlától kapott gyűrűt huzgáltam le-fel az ujjamon és színleg véletlenül lába elé ejtettem. Szenicza rögtön fölkapta a földről és elég ideje volt megismerni azt, habár Ibrahim azonnal elvette tőle.

Midőn elhagytuk a beteget, Ibrahim kérdezősködött tőlem, meg vagyok-e elégedve Szenicza javulásával?

— Alláh jó és hatalmas — feleltem — ő segélyt küld övének, mikor nem is remélik. Ha ő neki úgy tetszik, már holnap is meggyógyulhat a beteg. Csak szedje tovább is az orvosságot és legyen bizalommal, — majd ismét eljövök.

Ma szegény beteg, nem mert egy hangot sem kőczkázni. A szelamlükben Hálef várt reám a kézi gyógyszerzárral. Orvosság gyanánt ezukorport adtam, amiért Hálef jó baksist kapott. Azután hazamentünk.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

(Eolytatás.)

Ugron Gábor: Midőn Zágrábban a magyar zászlót megbecstelenítették s midőn e megbecstelenítésért elégtételt még nem kapott a nemzet, a ház nem foghat szokott munkálkodásához. Legyen a nemzet bármily hatalmas, bármily gazdag, elvész, elpusztul, ha önézete nincs. Elég volt már abból a rendszerből, mely minden alkalmat felhasznál arra, hogy kiölje a nemzet önézetét. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Megelégette már azt a nemzet, hogy jogait folytonosan elárulják s nemcsak megszegyentsék, hanem lealázzák (Nagy zaj. Jóka! Mór izgatottan feláll s kiáltja: Kik azok? Elnök csenget.)

Elnök: Figyelmezteti szónokot, hogy most a napirend megállapítása forog szőnyegen.

Ugron Gábor: Hisz ahhoz szólok. Azt bizonyítgatom, hogy addig, míg a nemzetnek kellő elégtétel nem adatik, addig a Ház más ügyet nem tárgyalhat.

A mai ülés végén Apponyi Albert gróf hosszabb beszéd kíséretében interpellálta a miniszterelnököt a zágrábi tüntetések és a horvát bánhoz intézett legfelsőbb kézirat dolgában.

Olay Lajos az okt. 21-én a rendőrség által az egyetemi hallgatók ellen elkövetett brutalitások ügyében interpellálta a belügyminisztert, aki kijelenti, hogy a rendőrök brutalitásért vagy hatalommal való visszaélésükről tudomása nincs.

A Ház a választ tudomásul vette.

Az ülés vége fél 4-kor.

A néppárt szervezkedése.

Munkács, okt. 22. Saját tud. távir. A beregmezei néppárt e hó 28-án tartja Munkácson szervezkedő gyűlését. A gyűlés iránt a szomszéd megyékben is nagy érdeklődés mutatkozik.

A főrendek tegnapi szavazása.

Budapest, okt. 22. (Saját tud. táv.) Azon híresztelésekkel szemben, melyeket a liberális lapok a tegnapi szavazásról közrebocsátottak, jelentjük, hogy Schönborn gróf nem testvére a kardinálisnak, s birtokán most készítenek vasutat. Pálffy Mórész elidálta magát, Zichy Géza gróf pedig fiának betegsége miatt nem szavazhatott.

Képviselő választás.

Brassó, okt. 22. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű párt jelöltje, Schnell Károly ügyvéd ma közfelkiáltással a brassói első kerület képviselőjévé választott. Maurer főispán ez alkalomból ma 100 teritékű fényes ebédet ad.

A szerb sertésvész.

Belgrád, okt. 22. (Saj. tud. távirata.) Márics Jevremet, a szemendriai osztrák-magyar konzult, a szemendriai kereskedők inzultáltak. sőt arra kényszerítették, hogy Szemendriát — komolyabb következményeket elkerülendő — rögtön elhagyja. Márics konzul Belgrádba ment, a hol az osztrák-magyar követnél panaszt emelt az inzultus miatt és elégtételt követel. Máricsot, a ki tulajdonképpen szerb alattvaló, ezért üldözik a szerb kereskedők. mert a szerbiai sertésvészre vonatkozólag hamis jelentéseket küldött a magyar kereskedelmi miniszternek, a melyben a legszánandóbb állapotban írta le a szerbiai egészségügyi viszonyokat. Márics, aki több budapesti sertés-kereskedővel állott összeköttetésben, célzatosan küldött hamis információkat a szerb sertések állapotáról, a sertéskiviteli tilalom felfüggesztését akadályozza, mialatt a budapesti sertések ára emelkedett, miből ő is tetemes hasznot húzott.

A budapesti szerb főkonzulátus figyelmessé tette e körülményre a magyar kormányt, s a megejtett vizsgálat csakugyan kiderítette Márics bűnösségét, a kit állásától felfüggesztettek és a szemendriai konzulátus ideiglenes vezetésével a belgrádi osztrák-magyar konzulátus bízott meg.

Belgrád, okt. 22. (Saját tud. táv.) Kladova környékén újra kiütött a marha- és sertésvész. A szerbiai állatorvosok most nyíltan hirtelleg, sőt egy-két lapiskérkedik azzal, hogy a magyar kormány küldöttjét Rác dr.-t tévútra vezették azáltal, hogy a fertőzött helyekről idejekorán eltávolították a beteg sertéseket és teljesen egészségeseket mutattak be neki, melyekről dr. Rác természetesen kedvező véleményt mondott. Az itteni osztrák-magyar konzulátusság jelentést tett az eljárásról a magyar kereskedelmi és földmívelésügyi minisztereknek és azt javasolja a kormányhaz, hogy a sertéskiviteli tilalmat egyelőre ne függeszsze föl.

Az osztrák kormány programja.

Bécs, okt. 22. (Saját tud. táv.) Badeni gróf ma tartotta meg az osztrák képviselőházban első beszédét. Hangsúlyozta, hogy a kormány feladata legelső sorban a rend föntartása, a békés munkálkodás megőrzése és a vallásos érület ápolása, — minden reakzionarius tendenciák nélkül. Végül kifejtette a képviselőház legközelebbi munkarendjét és a betervezendő törvényjavaslatok irányát és törekvését. Szavait mindenfelől élénk tetszéssel fogadták.

A konstantinápolyi lázadás.

Konstantinápoly, okt. 22. (Saj. tud.) A poria az interveniáló hatalmakat tegnap jegyzék útján értesítette a reformok életbeléptetéséről. A török lapok tegnapi

közléseiből több pont hiányzik és pedig: A főbiztos és adlatusának kinevezése és missziója, a julius 23-iki amnesztia kiterjesztése, a kivándorlott és száműzött örmények szabad visszatérése, a reformok egész Anatóliára való kiterjesztése, a kormányzók és kajmakánok mellé keresztény adjunktok kinevezése, a kerületi és községtanácsok, továbbá a helyi bíróságok, csendőrség és rendőrség szervezetére vonatkozó határozatok. Sir Ph. Currie angol nagykövet csütörtökön jelentéstétel és a neki felajánlott párisi nagykövetségi állás végett Londonba utazik.

Közgazdaság.

Baromfityesztés.

Még mindig akadnak nálunk amatőrök, kik rajongásukban az idegen tyukok iránt minden képzelhető és képzelhetetlen előnyt tulajdonítanak ezeknek a mi fajaink felett. Legujabban ajánlják a francia Houdantynak viadorkassal való keresztezését, amely ugy a hus, mint a tojás tekintetében elsőrangú produktum.

Sajnos, hogy mint sok mindenben ugy a tyuktenyésztésben is az idegen után kapkodunk, a magunkét pedig semmibe vesszük, vagy enyhén szólva, elhanyagoljuk.

E sorok czélja a mi hazai tyúkjaink minden külföldi fajok feletti előnyeit kimutatni s gazdaszonyainkat arra figyelmeztetni, ne ámtassák magukat reklámcsinálók által, hanem becsüljék meg régi akklimatizált tyújaikat s igyekezzenek ezt a megbecsülhetetlen fajt ok-szerű nevelés által nemesíteni s értékesebbé tenni.

A mi honi fajunk előnyei a következőkben foglalhatók össze:

1) Koránt sincsenek annyi betegségnek kitéve, mint a külföldi tyukok. Ki hallott ennek előtte a mi tyúkjainknál difteritiszről vagy influenzáról? pedig ezek a betegségek az idegen fajokat erősen szokták tizedelni. Nem is csoda, hiszen tudjuk, milyen hosszú idő kívántatik ahhoz, míg bizonyos állatok s növények is a természet segítségével annyira átidomulnak, hogy más éghajlati viszonyokkal meg tudjanak küzdeni.

Ugyanez áll az emdeni ludra is. Halandósága nálunk oly nagy, hogy tenyésztése az eddigi tapasztalatok szerint egyáltalában ki nem fizeti magát. A mi kisebb fajta ludjaink június hóban szoktak néha nagyobb mérvben hullani. Ezt azonban megelőzhetjük, ha mindenkor tiszta ivó vizről s tiszta homokról gondoskodunk s május végétől aratásig kevés árpát szórunk elébük.

A tyúkjaink közt néha uralkodó járvány ellen ugy védekezhünk, ha ivóvizükbe dohánnyt, vagy a mi egyre megy u. n. dohánybagót szórunk.

Uglátszik, legalább a tapasztalás után ítélve, hogy a nikotin diluált állapotban legjobb profilaktikum a tyúkjárvány ellen.

2. Mi tyúkjaink élelmességüknek fogva sokkal kevesebbe kerülnek, mint bármely más idegen faj. Nem eléggé méltányolandó az a képességük, hogy eledelüket a földben is keresik. Kaparásukkal sok rovarálcát, de különösen földi gilisztát felszínre hoznak s rendkívüli mohósággal elköltönek.

3. Tojó képesség tekintetében cseppet sem állanak hátrább a külföldi fajoknál, feltéve, hogy hasonló gondozásban részesítjük. Télen meleg ólakra gondoskodunk, a selejteztést szigorúan hajtsuk végre, négy évnél tovább ne tartsuk s az új ivadékból mindenkor a legkitűnbőket válasszuk további tenyésztésre.

4. Mi a hus izletességét illeti, minden gourmand szívesen fog tanuskodni arról, hogy magyar rántott csirkével semmiféle külföldi faj távolról sem versenyezhetik. Miben leli ez magyarázatát? abban a fiziológikus tüneményben, hogy minél kisebb testű valamely fajhoz tartozó válfaj, annál finomabbak a rostjai (izmai) s annál izletesebb a hús. A ki ismeri a szar-

vas- és az őz-, a fázán-, fogoly- és fürj-, az erdei szalonka- és a bagasszin húsát az nem habozhatik a kisebb testűek hasának értékét magasabbra taksálni. A kochinchinai és brama putra hús össze sem hasonlítható a mi tyúkjaink húsával. Táperőre nézve pedig bátran állíthatjuk, habár erre vonatkozó vegyelemzési adatok ez ideig nem léteznek, hogy a finomabb rostu hus a durvább rostut tetemesen felülhaladja.

Mi végre azt a kérdést illeti, a nagyobb és a kisebb vagy helyesebben súlyban eltérő testek tápigényeik közt van-e különbség, mit sokan egyenlőnek tartanak kétségen felül áll a fiziológia azon tantétele, hogy a tápsükségletet egyedül a testsúly szabályozza és határozza meg. Egy öt mmázsás ökörnek ép annyi táplálékra van szüksége, mint két harmadfél mmázsásnak: E szerint két magyar tyuknak a tartása sem kerül többbe, mint egy brámaputráé. Ahhoz pedig kommentár sem kell, hogy két magyar tyuk több jövedelmet hoz, mint egy brámaputra.

Nagyvárad, 1895. október.

Rimler Pál.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. október 21.

Budapest, október 21. I. Készárutüzlet. Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv korlátozott volt és szilárd irányzat mellett 25.000 q. hazai buza kelt el 2 1/2 krral olcsó árakon vásároltak.

Tiszavidéki 200 q. 82.5 k. 6.80 frton.

Idegen buza oláh 1400 q. 79 k. 6 frton.

Rozs irányzata szilárd, ára 6.00—6.10 Budapestben.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6 frton.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árfavulást jelentett, minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 2—3 krral javultak.

Előfordult kötéseik: buza őszre 6.46—6.49 frt, rozs őszre 5.91—5.97 frt, tengeri 1896. máj.—júniusra 4.53—4.56 frton, zab őszre 5.74—5.75 frt, káposzta-repcze szeptemberre 11.—11.10 forinton.

Záratkor maradtak: buza őszre 6.48—6.50 frt, buza tavaszra 6.84—6.85 frt, rozs őszre 5.96—5.98 frt, rozs tavaszra 6.18—6.20 frt, tengeri októberre—novemberre 5.58—5.60 frt, tengeri 1896. május—júniusra 4.54—4.56 frt, zab őszre 5.74—5.75 frt, zab tavaszra 5.92—5.94 frt, káposztarepcze szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 10.05—11.10 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, okt. 21. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép 54—55 kr.; Fialat könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. október 22-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	120.25
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	145.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	100.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	152.—
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	—	1060.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	—	483.75
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	401.—
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	395.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	953.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.80
London vista	—	—	—	—	120.15
Paris vista	—	—	—	—	47.60
20 márkás arany	—	—	—	—	11.76

D^R. RADÓ IGNÁCZ

ügyvédi irodája

a Szent László-téren

a

„Nagyvárad Takarékpénztár“

(276) 1—3 házában van.

330. 331. 332. 333. 334
1895 g. ü. sz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának a folyó 1895. évi 11358, 11361, 11435, 11438, 11441, 14875. sz. alatt kelt határozatai értelmében az **1895. évi november hó 7-ik napján délelőtt 9 órakor** a város-ház gyűléstermében a következő javadalmak, vállalatok és ingatlanok fognak **nyilvános árverés, illetve árlejtés** útján kiadatni, örök áron eladatni.

I. Vállalatok.

1. A tolonczok élelmezésére vonatkozó vállalat az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig** terjedő **3 évi időtartamra.**

2. A város részére szükséges tűzifa-szállítási vállalat az **1896. évi január hó 1-től 1896. évi december 31-ig** terjedő **egy évi időtartamra.**

II. Javadalmak.

3. A város tulajdonát képező Wolffi korcsma bérlete a regále-jog és szántó-föld nélkül az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig** terjedő **3 évi időtartamra,** kikiáltási ár 180 frt bérösszeg.

4. A város tulajdonát képező »Bihari hágóhoz« címzett korcsma s a hozzá tartozó regále-jog bérlete az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig** terjedő **3 évi időtartamra,** kikiáltási ár 100 frt évi bérösszeg a korcsmaért és a hozzá tartozó regále-jogért 150 frt évi bérösszeg.

5. A város tulajdonát képező »Szeles« korcsma bérlete az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig** terjedő

3 évi időtartamra, kikiáltási ár 300 frt évi bérösszeg.

6. A város tulajdonát képező »Korona« vendéglő **örök áron eladása,** kikiáltási ár 25.000 frt.

Árverelni, illetve árlejtetni szóval vagy zárt ajánlatok beadása által lehet.

Árverelők tartoznak a kikiáltási ár 10%-át — árlejtők pedig: a) a tolonczok élelmezésére vonatkozó vállalatnál 200 frtot; a tűzifa szállítási vállalatnál ugyan-csak 200 frtot. Készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénzül az árverés, illetve árlejtés megkezdése előtt az árverelő küldöttség elnökének kezéhez letenni, avagy azt a beadandó és 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikhoz mel-lékelni.

Zárt ajánlatok az **1895. évi november hó 7-ik napjának délelőtt**

9 órájáig a küldöttségi elnökhöz nyujtandók be, s a zárt ajánlatokban határozottan megemlítendő, miként árverelő, illetve árlejtő az árverés, illetve árlejtési feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmében elfogadja.

A fent kitett időn túl benyújtott zárt ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A tett ajánlatok árverelőt, illetve árlejtőt a leütéskor azonnal, a város közönségét azonban csak a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezik.

Az árverési, illetve árlejtési feltételek és egységi árjegyzékek Papp János gazdasági tanácsnok hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. október 20.

Papp János,

árverelő küldöttségi elnök.

(272) 2-3

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks,** mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter-mázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZ-GYÁR:

Az igazgatóság.

(375) 1-12

Uj papirraktár.

Mult évben nyomdánk felállítása alkalmával az építkezés miatt nem rendelkezünk elegendő helyiséggel, így csak kizárólag nyomda-iparral foglalkoztunk; ma azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ügyfeleinknek **dúsan és izlésesen** felszerelt könyvnyomda mellett

papirraktárt

is berendezhettünk, a hol mindennemű irodai, iskolai és üzleti papiros szükségletét a legolcsóbban

BÁRMILY MENNYISÉGBEN

beszerezhetik.

Könyvnyomdánkat, mely a legújabb gépekkel és betűkkel van felszerelve, ajánljuk mindenféle munkák **gyors és jutányos** árban kiállítására.

Kiváló tisztelettel

Szent László-nyomda részvénytársaság

üzletvezetősége

Nagyváradon, Apáczai-utca 3. szám.

Vidéki megrendelések a legpontosabban
eszközöltetnek.